

ТАЄМНИЦІ ШКІЛЬНОГО ЗОШИТА

Яким він має бути — з яскравою обкладинкою чи «безликим»? Чи може зображення на шкільному зошиті відволікати дитину від навчання і як правильно добирати його з точки зору психологів і фахівців-освітян? На пошуки ідеального шкільного зошита вирушила «Освіта України».

Мамо, я хочу такого зошита, із цуценятком, — моя семирічна донька, яку сьогодні збираємо до школи, має власну думку і смаки. Мала пояснює: цуцик такий гарний, і наче просить очима забрати його до себе. Дивлюся на нього: мені подобається, не заперечую, купую без вагань. До того ж зошити є чи не найменшою статтею витрат серед усіх товарів до школи. Все-таки роблю для себе висновок: виробники, які приділили увагу дизайнові обкладинки, гарантовано матимуть прибуток.

— Коли до магазину приходять родиною, то обирають, звичайно, діти. В кожного з них є улюблені герої, — розповідає мені продавець-консультант торговельної мережі магазинів канцелярських товарів. — А коли купують батьки, то зазвичай обирають скромніший варіант. Часто зошити беруть пачками. До початку нового навчального року й у вересні продажі лише зростатимуть.

ІДЕАЛЬНА ОБКЛАДИНКА

Якою має бути обкладинка шкільного зошита? Аби знайти відповідь на це запитання, «Освіта України» на порталі «Педагогічна преса» розмістила опитування. Вивчивши розмаїття на полицях магазинів, ми запропонували інтернет-аудиторії п'ять варіантів відповідей.

Так, більшість хоче бачити на обкладинках зошитів пізнавальну інформацію і зображення, наприклад, історичні місця, цікаві пам'ятки та споруди. Цю позицію підтримали 34 відсотки респондентів.

Друге місце посіла протилежна думка — лаконічне зображення з лінійками для назви предмета, абетки або таблиці множення на звороті зібрало 30% голосів. На переконання цих респондентів, таке зображення допоможе дітям більше зосереджуватися на навчанні й завданнях учителя.

Більше уваги потрібно приділити саме патріотичній складо-

вій — оформленню з використанням національної символіки й колористики — впевнені 16% опитаних. На 4% менше проголосувало за мальовничі краєвиди та ландшафти на обкладинках зошитів. А ось яскраві зображення персонажів мультимедіа і кіногероїв, 3D-малюнки отримали найменшу кількість голосів — усього 5%.

Загалом, до опитування на порталі «Педагогічна преса», ко-

ти таких шкільних товарів. Але, звертаючись до вчителів і батьків, прошу пояснювати дітям, що такі герої на уроках не зовсім доречні.

Якщо ми не можемо відмовити дитині в тому, щоб зошит був різнокольоровим, то краще обирати такі, де були б тварини, сюжети добрих казок і мультимедіа без монстрів. Бажано, щоб кольорова гама була природною: червоний, жов-

твердження відповідності, що сьогодні є добровільною.

Тож основну відповідальність за якість і дотримання вимог відтоді покладено на виробника. Заявляючи про якість паперу й готової продукції, виробник гарантує дотримання нормативних документів і стандартів, зокрема проведення санітарно-гігієнічної експертизи.

проводити сертифікацію друкованої шкільної продукції в Україні, а може лише підтвердити її відповідність вимогам.

Педагогічні й технічні вимоги до виробництва визначені галузевим стандартом Міністерства освіти і науки України «Засоби навчання друковані. Зошити шкільні, зошити загальні учнівські. Педагогічні вимоги» (ГСТУ 79.009.001:2004) і

тре не претендує на точність і об'єктивність, долучилося 185 респондентів.

ОСНОВНЕ - В СЕРЕДИНІ

— Те, що найбільшу кількість голосів отримав пізнавальний стиль оформлення, свідчить про мотивацію учнів до навчання. Це, на мою думку, гарний результат. Але раджу обирати зошити не за кольоровими обкладинками, а за якістю паперу. Це має стати основним критерієм у виборі, — роз'яснює Раїса Григорович, начальник відділу психології та соціальної роботи Управління освіти Святошинського району Києва. — Краще, щоб дитина писала на якісному папері — так вона якнайшвидше навчиться писати каліграфічно.

А якщо зважати на «зовнішність» зошита, то пам'ятаймо: в дітей молодшого шкільного віку зазвичай наочно-образне мислення і таке саме сприймання світу — через образ. Отже, яскрава обкладинка привертає дитячу увагу. Школярі часто переглядають мультфільми про різноманітних героїв і переносять цікавість до майбутнього навчання саме на їхнє зображення на робочих зошитах. Чесно кажучи, не можна заперечувати дитині і не купува-

ОБИРАТИ ЗОШИТ ТРЕБА НЕ ЗА КОЛЬОРОВОЮ ОБКЛАДИНКОЮ, А ЗА ЯКІСТЮ ПАПЕРУ. ЙОГО ЗНАДТО ЯСКРАВА ОБКЛАДИНКА ПРИВЕРТАЄ ДИТЯЧУ УВАГУ. НАТОМІСТЬ ВІДВОЛІКАЄ ВІД НАВЧАННЯ

тий, зелений, але не надто яскраві. Це ті три кольори, які зазвичай збільшують увагу і в той самий час не відволікатимуть від навчання. Якщо зображення надто яскраве, то всі наші імпульси й рефлексії спрацюють, і дитина наперед дивитиметься на нього, а не на вчителя або в підручник.

Так, яскраві обкладинки, зокрема з агресивними сюжетами, привертатимуть чимало зайвої уваги до шкільного приладдя, а не до суті навчального матеріалу, вправ і завдань.

І ми знаємо, що вчителі часто звертаються до такого досвіду: обгортають зошити в білі обкладинки й підписують за однаковим зразком. Особливо це стосується окремих зошитів для виконання контрольних робіт у старших класах. Адже дуже часто їх беруть на перевірку до інстанцій, наприклад, до районного управління освіти.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИРОБНИКІВ

Увага до шкільних товарів активізується перед початком нового навчального року, в розпал шкільних ярмарків. Дехто називає зошити товарами першої необхідності, адже вони потрібні для дітей від шести років.

Знаходимо відомості, що до 2007 року всі зошити — шкільні й загальні — підлягали обов'язковій сертифікації в Україні. А відповідно до нових вимог загальнообов'язкову сертифікацію замінено процедурою під-

За інформацією Асоціації українських підприємств целюлозно-паперової галузі «УкрПапір», останнім часом виробники істотно підвищили якість і конкурентоздатність вітчизняного зошита, значно розширили свій асортимент і витіснили з українського ринку продукцію іноземного походження, задовольняючи в повному обсязі потребу учнів у якісних зошитах.

Зокрема, виробників зобов'язали використовувати для друкування якісний папір, а також посиляли вимоги до його гігієнічності. А згідно з вимогами до маркування таких товарів постачальники повинні вказувати більше відомостей: не лише країну-виробника, його юридичну адресу, назву підприємства або фірми-заводника, обсяг зошита в аркушах, а й відомості про сертифікацію і якість паперу.

Та багато хто вважає, що впродовж семи років контроль держави значно послабився і на споживчому ринку з'являється значна кількість несертифікованої продукції для дітей.

ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ

Основними факторами, що впливають на якість друкованої продукції, є папір і фарби. Водночас якість має відповідати педагогічним вимогам, кажуть у Державній науковій установі «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» Міністерства освіти і науки України. Відповідно до законодавства, МОН не уповноважене

Національним стандартом України «Зошити шкільні. Технічні умови» (ДСТУ 4736:2007).

У ІТЗО заповняють: сьогодні ринок поліграфічної продукції з виготовлення шкільних товарів істотно розвинувся. В Україні працює близько десяти потужних українських компаній-виробників, яким належать 90 відсотків всього обсягу виробництва зошитів, серед яких: видавництва «Преса України» (Київ), «Преса» (Луганська обл.), «Школяр» (Тернопіль), «Мрії збуваються» (Київська область), ТОВ «Бріск» (Харків), «Тетрада» (Київ), фабрика «Поліграфіст-школа» (Київ), «Альянс Орбіта СВК» (Київ) та інші.

Уся продукція шкільного асортименту, що надається такими підприємствами-виробниками на розгляд до міністерства, підлягає підтвердженню відповідності педагогічним вимогам згідно з Порядком надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів і свідоцтв. Відомості про отриманий дозвіл виробники мають вказувати у вихідних даних кожного виду друкованої продукції, що використовується дітьми в навчально-виховному процесі.

Тож, під час вибору таких товарів мають бути пильними не лише батьки, а й вчителі й управлінці. Протягом навчального року МОН постійно звертається до управлінь освіти з вимогою використовувати в навчальних закладах лише ті засоби навчання, котрі мають належне документальне підтвердження їхньої відповідності санітарно-епідеміологічним нормам і педагогічним вимогам, не містять реклами, а також «інформації та ілюстративного матеріалу, що відволікає увагу учнів, стимулює агресивність, жорстокість, цинізм, егоїзм» (з листа МОН. — Авт.).

ДОСВІД УЧИТЕЛЯ

РІЧ, ДО ЯКОЇ ДІТИ СТАВИЛИСЯ Б З ПОВАГОЮ

Валентина ОВСЕЙЧУК — класний керівник 9-го класу, вчителька української мови і літератури ЗОШ № 9 м. Ялти, АР Крим:

— Я вважаю, що треба розрізняти зошити звичайні і для контрольних робіт. Працюю в старших класах, і коли ми купуємо контрольні зошити, то набагато краще, щоб вони були однаковими і не перенасиченими різноманітними яскравими зображеннями. Вони мають бути тоненькими, різними за кольорами для кожного класу. Найкращими зображеннями на обкладинках зошитів, з якими працюють діти, на мою думку, є національна символіка, прапор, калина, радісні обличчя наших дітей. А на звороті цікаво було б читати тексти українських пісень. Упевнена, такі зошити більше зацікавили б дітей. Важливо, аби це було не просто шкільне приладдя, а свята річ, до якої діти ставитимуться з повагою. Це має значний виховний аспект. Учень бачить таке зображення, і так прищеплюється любов до рідного краю, до України. Наші кримські діти часто купують зошити, ілюстровані краєвидами природи нашого рідного краю, пам'ятками архітектури та історії. Наприклад, часто бачу Ластівчине гніздо й мальовничі краєвиди Ведмідь-гори на Південному березі Криму. А для перших — п'ятих класів, напевно, цікавішими є більш яскраві зображення з улюбленими героями, з якими вони не бажать розлучатися навіть у школі.